

Το ευλογημένο ρουφέτιον των γουναράδων

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Όταν ο Οικουμενικός Πατριάρχης χοροστατεί εν εσπερινώ μετά μανδύου εις επισήμους της Εκκλησίας εορτάς, τότε ο διάκονος μνημονεύει εις την εκτενή και «της ευλογημένης συντεχνίας των γουναράδων».

Διερωτήθην. Διατί αμνημονεί των τόσων άλλων συντεχνιών των υπάρχουσών το πάλαι εν τη Πόλει και μνημονεύει ονομαστί της των γουναράδων; Ηρεύνησα το θέμα, όσον βεβαίως ηδυνάμην. Αντελήφθην ότι δικαίως οι κιουρκτζήδες -οι γουναράδες- μνημονεύονται επί αιώνας εν τω Οικουμενικώ Πατριαρχείω ως μεγάλοι ευεργέται.

Αι συντεχνίαι (εσνάφια-ρουφέτια) υπήρχον ήδη πολύ προ της αλώσεως. Ανεπτύχθησαν όμως, κατά τους χρόνους της Οθωμανικής κατακτήσεως. Η διοίκησίς των ερρυθμίζετο υπό διατάξεων, αίτινες καθώριζαν λεπτομερώς τα καθήκοντα και τα δικαιώματα των μελών. Σκοπός της συντεχνίας, ως κλειστού επαγγέλματος, ήτο η προάσπις των συμφερόντων των μελών, επικεφαλής της συντεχνίας ήτο ο πρωτομαίστωρ (πρωτομάστορας-μπασή) όστις εξελέγετο υπό των μαστόρων. Αυτός ανελάμβανεν ως αντιπρόσωπος, διεχειρίζετο την περιουσίαν και επέλυε τας τυχόν αναφυόμενας διαφοράς μεταξύ των μελών. Συνήθως η θητεία αυτού ήτο ενιαύσιος, ηδύνατο όμως να παραταθή δια νέων εκλογών. Η ιεραρχία ήτο σταθερά: τελευταίοι οι μαθητευόμενοι (τσιράκια), κατόπιν οι καλφάδες, ακολουθούν οι μαστόροι, επί κεφαλής ο πρωτομάστορας.

Συντεχνίαι υπήρχαν εις πολλές πόλεις, αλλ' αί ισχυρότεροι ήσαν, ως ήτο φυσικόν, εις Κωνσταντινούπολή. Αι ισχυρότεροι οικονομικώς ήσαν των γουναράδων, των χρυσοχόων και των μεταξάδων (κιουρκτζήδες, κουγιουμτζήδες, ιπεκτζήδες).

Ισχυροτέρα δε πασών ήτο η των γουναράδων, το «μέγα εσνάφιον των γουναράδων». Διέθετε «κοινόν ταμείον», το «ταμείον των γουναράδων» διά τας ανάγκας των μελών, διά την περίθαλψιν ορφανών, γερόντων, χηρών και διά πολλές άλλας ευεργεσίας.

Πριν όμως έλθωμεν εις τας ευεργεσίας και τους ευεργέτας, ας ασχοληθώμεν επ' ολίγον εισαγωγικώς διά το εσνάφιον-ρουφέτιον τούτο και το πως είχε αναδειχθή

ως το ισχυρότερον της εν Κωνσταντινουπόλει ομογενείας.

Οι Οθωμανοί ηρέσκοντο καθ' υπερβολήν εις τας σισύρας (τας γούνας). Εχρησίμευον και ως δείγμα πολιτικής διακρίσεως και ευνοίας των ανωτέρων των.

Όμως και οι Ρωμηοί, ιδίως οι Ρωμηές εφόρουν σισύρας διά τε τους δριμείς της Πόλεως χειμώνας, αλλά και ως σύμβολον ευμαρείας.

Γράφει ο Guillaume Antoine Olivier, μέλος γαλλικής εμπορικής αποστολής εις την Οθωμανικήν Αυτοκρατορίαν εν έτει 1793: «Οι πλούσιοι φορούν το χειμώνα δυο και τρεις γούνες, μια πάνω στην άλλη. Κάθε εποχή έχει και τα δικά της γουναρικά. Το καλοκαίρι συνήθιζαν γουναρικά Άγκυρας φοδραρισμένα με πτι-γκρι. Οι επαρχιώτες, που δεν μπορούν να αποκτήσουν γουναρικά πολυτελείας, βολεύονται με ο,τι πέφτει στα χέρια τους: από λαγό, από τσακάλι, από αρνί. Εξασφαλίζονται από το κρύο και μοιάζουν με πρωτευουσιάνους. Οι γυναίκες επίσης φορούν γουναρικά όλο το χρόνο, Μαύρη αλεπού, σαμούρι η ζιμπελίνα, πτι-γκρι το χειμώνα και την άνοιξη, ερμίνα το καλοκαίρι. Οι περισσότερες γυναίκες έχουν στις ντουλάπες τους δέκα και δώδεκα φουστάνια με γουναρικά. Μερικά από αυτά αξίζουν 15-20 χιλιάδες φράγκα»**[1]**.

Και συμπληρώνει ο Άγγλος χειρουργός William Wittman το 1798; «Όλες οι Ελληνίδες ήταν πλούσια ντυμένες, ακόμα και οι γυναίκες των ψαράδων. Φορούσαν κομψά φουστάνια, μεταξωτά η βελουδένια και γούνες πανάκριβες γαρνιρισμένες με ερμίνα»**[2]**.

Επομένως οι ασχολούμενοι εις το εμπόριον γουναρικών προερχομένων κυρίως εκ της Ρωσσίας, αλλά και σισυρορράπτai επλούτιζαν εις ελάχιστον χρόνον. Το ενδιαφέρον είναι ότι οι πλείστοι εξ αυτών ήσαν Ρωμηοί. Εκ των περάτων της αυτοκρατορίας ήρχοντο εις τη Πόλιν, ίνα διδαχθούν την τέχνην του γουναρά διά να «καζαντίσουν». Παράδειγμα ο Νεομάρτυς Αυξέντιος εκ Βελλάς της Ηπείρου († 1720, όρα σελ. 50). Όπως δε θα ίδωμεν κατωτέρω εφάνησαν επωφελείς διά την ομογένειαν και την Εκκλησίαν του Χριστού.

Μάλιστα οι κιουρκτζημπασήδες (οι αρχιγουναραίοι) είχαν τα πρωτεία μετά το εν Φαναρίω αρχοντολόγιο. Η ισχύς αυτών ήρξατο ίνα μειούται από της εποχής του σουλτάνου Μαχμούτ του Β' (1785-1839) ο οποίος απεφάσισεν ίνα ενδύηται κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Τούτο εσυνεχίσθη και επί του επομένου σουλτάνου Αβδούλ Μετζήτ (1831-1861), οπότε η γούνα έπαυσεν ίνα η δείγμα πολιτικής επιβολής ή επιδείξεως πλούτου. Ένεκαν λοιπόν των νέων τάσεων εξευρωπαϊσμού η συντεχνία των Ρωμηών γουναράδων παρήκμασε ταχέως και του χρόνου προϊόντος ηφανίσθη. Εις επιτύμβιον πλάκα (αλλαχόθεν μεταφερθείσαν) του αυλείου χώρου της Ιεράς

Μονής Ζωοδόχου Πηγής Μπαλουκλή και δη όπισθεν του Αγίου Βήματος, καταγράφεται: «Ενθάδε κείται ο δούλος του Θεού Ιωάννης του ποτε Αποστόλη Γουνάρεως εκ της ενορίας Αγίου Κωνσταντίνου 1837. Φραγκοράπτης». Ο πατήρ γουναράς, αλλ' ο υιός ράπτης ευρωπαϊκών ενδυμάτων. Η αρχή του τέλους!

Έμειναν όμως τα ευεργετήματα αυτών και η μνημόνευσις εν τω Πατριαρχείω.

Δείγμα αψευδές της τιμής και της υπολήψεως την οποίαν είχαν οι εν Κωνσταντινουπόλει γουναράδες παρά τη Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία είναι και η ύπαρξις εν τω νάρθηκι του Πάνσεπτου Πατριαρχικού ναού του Αγίου Γεωργίου της εικόνας επί προσκυνηταρίου του προφήτου Ηλίου. Σημειωθήτω ότι ως πασα συντεχνία (ρουφέτιον η εσνάφιον) είχε και τον προστάτην αυτής, άγιον, ούτω και οι γουναράδες είχαν ως προστάτην τον προφήτην Ηλίαν, λόγω του ότι εφόρει γούναν, «μηλωτήν» (έστι δε μηλωτή μαλλοφόρον δέρμα προβάτου, προβειά, «μήλον» γαρ το πρόβατον, αρχαιοελληνιστί).

Ας ασχοληθώμεν τώρα με τους σπουδαιότερους των αρχηγουναραίων, αλλά και τας ευεργεσίας αυτών προς το δουλεύον Γένος.

Οι πρώτοι αρχηγουναραίοι δεν μας είναι επακριβώς γνωστοί. Αναφέρεται Χαρίτων τις αρχιγούναρης ταφείς εις το κοιμητήριον του ναού της Αγίας Παρασκευής εις το Πικρίδιον (τανύν Χάσκιοϊ), πλην αγνοούμεν την ακριβή εποχήν καθ' ην έζησε. Γινώσκομεν όμως ότι εις το κοιμητήριον τούτο εθάπτοντο μόνον επίσημα πρόσωπα ως Πατριάρχαι, δραγουμάνοι (διερμηνείς) της Υψηλής Πύλης, οσποδάροι (ηγεμόνες) Μολδοβλαχίας κ.λ., Άρα διά να ταφή εν αυτώ αρχιγούναρης, εθεωρείτο σημαίνον πρόσωπον.

[Συνεχίζεται]

1. Εν Κυριάκου Σιμοπούλου· «Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα», τόμος Β', 1995, σ. 568-569.
2. Αυτόθι σ. 788.